Posibile demersuri novatoare în activitatea bibliotecilor rurale - Proiect de organigramă -

ION BUJOR
Biblioteca Judeţeană „Paul Iorgovici"
Caraş - Severin

Abstract

Possible innovative approaches to rural libraries activity

The organigram project „Possible innovative approaches to rural libraries activity" was conceived starting from the fact that, periodically, arises the problem that library services should adapt to the evolution of social needs at community level.

This organigram is carried in a structured content by monographic principle: 1. A minimal sociological investigation; 2. Didactic and investigative activity; 3. Publicistic activity; 4. Organizational activity; 5. Relational activitiy; 6. Creativity stimulations activity; 7. Museum and monographic activity.

The project will not be imposed from the center, but it will be subject to methodological debate at the next meetings of the librarians from Caras-Severin county.

This project is inspired from the cultural and national emancipation projects initiated by „Asociaţiunea Transilvană Astra," asociation that generated, specially in Transilvania and Banat, a strong movement when the famous „Casine" and „Reuniunile" started (see „Reuniunile învăţătoreşti," „Reuniunile de lectură," „Reuniunile corale şi teatrale" and so on).

Keywords: *library, rural communities, organigram, Caras-Severin, Biblionet, sociological investigation*

Importanţa funcţiei pe care o are biblioteca publică în animarea civilizaţiei şi culturii comunităţilor umane este de domeniul evidenţei, fiind relevantă pentru toate ipostazele esenţiale ale fiinţării umane: cunoaştere, practicitate şi viaţă socială. Cel puţin specialiştii în biblioteconomie şi sociologii **nu îşi mai pun întrebări radicale** asupra funcţiei instituţiei bibliotecare în societate.

BDD-A30271 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:01:31 UTC)

Ciclic, însă, se pune în discuţie **problematica demersurilor novatoare în activitatea bibliotecilor publice în relaţie cu evoluţia cerinţelor sociale**.

*

În Biblioteca Judeţeană „Paul Iorgovici" Reşiţa activează la ora actuală programul Biblionet - atât la sediul bibliotecii judeţene, cât şi în patru oraşe şi - respectiv - unsprezece biblioteci comunale. Este edificator faptul că acest program reprezintă în sine un act de noutate în activitatea bibliotecilor publice.

La momentul instalării centrelor Biblionet în bibliotecile comunale, s-a constatat că, de fapt, **acestea reprezentau aproape singurul factor de noutate în activitatea bibliotecară la nivel rural.**

În mod evident, la nivel managerial, au apărut o serie de întrebări:

- de ce numai activitate de împrumut publicaţii?!
- ce nivel de informare poate satisface cerinţele unei comunităţi rurale?
- oare comunitatea rurală nu are nevoie să-şi apropie statusul său de cel al comunităţilor urbane?
- la nivel comportamental o comunitate de tip rural chiar nu-şi doreşte să iasă din anumite tipare?
- oare nu este necesară o **valorizare socială** a potenţialităţilor locale: istorice, economice, culturale, turistice, etnografice etc.?
- ce aptitudini trebuie să-şi dezvolte bibliotecarul comunal pentru a rezolva cerinţele socio-culturale şi de informare ale comunităţii pentru care îşi exercită funcţia?

Prin urmare, constatându-se un conservatorism accentuat în activitatea bibliotecilor rurale şi în urma unui dialog cu managerul Bibliotecii Judeţene, am iniţiat un proiect de organigramă care vizează tocmai acele posibile demersuri novatoare menţionate în genericul lucrării.

Această organigramă, modelată într-un format de planificare, se derulează într-un conţinut structurat pe principiul monografic:

BDD-A30271 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:01:31 UTC)

- *Investigaţie sociologică minimală.*
- *Activitate didactică şi investigativă.*
- *Activitate publicistică.*
- *Activitate organizatorică.*
- *Activitate relaţională.*
- *Activitate de stimulare a creativităţii.*
- *Activitate monografică şi muzeală.*

Fie şi numai din enumerarea capitolelor acestei organigrame s-ar putea degaja impresia unui proiect prea pretenţios pentru cerinţele reale ale unei comunităţi rurale şi nivelul de pregătire profesională al unui bibliotecar comunal.

S-ar putea să fie şi aşa! …

Să ne închipuim însă că un bibliotecar s-ar prezenta primarului dintr-o comună cu o asemenea organigramă care necesită o cantitate mare muncă şi de inventivitate, în acelaşi timp: ar mai putea primarul în cauză să se mai gândească, uneori, la substituirea postului de bibliotecar cu alte activităţi ale administraţiei comunale?

Revenind, acest proiect de organigramă referitor la **activitatea bibliotecii comunale în spirit novator** se derulează în detaliu astfel:

1. Investigaţia sociologică minimală, având ca obiectiv evaluarea următoarelor probleme (fenomene) ale comunităţii rurale:

a) fenomenul lecturii în relaţie cu cerinţele reale ale comunităţii, cerinţe de ordin socio-economic, cultural şi de informare;

b) existenţa(sau nu) la nivel local a unor factori instituţionalizaţi care ar putea să colaboreze cu biblioteca: ONG-uri, asociaţii profesionale sau de afaceri private, asociaţii culturale etc.;

c) structura socio-profesională a comunităţii;

d) cerinţele non-lectură ale comunităţii: specificităţi socio-profesionale, specificităţi etnice, tendinţe de dezvoltare locală, preocupări de tip hobby, nevoi de comunicare.

De ce, mai întâi, o investigaţie sociologică? Pur şi simplu, din necesităţi de marketing: trebuie mai întâi să cunoaştem fenomenologia vieţii

BDD-A30271 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:01:31 UTC)

comunitare pentru a ne implica apoi eficient printr-o poziţionare cât mai adecvată a strategiilor de acţiune culturală şi de informare.

2. Activitatea didactică şi investigativă trebuie să-şi propună, la nivel local, proiecte culturale, de educaţie extraşcolară pentru elevi şi instruire permanentă a adulţilor. Într-un echilibru firesc şi forme adecvate, această activitate trebuie să vizeze atât cerinţe de loisir, cât şi cerinţe de ordin practic, de informare, de reconversie profesională a adulţilor sau de comunicare (activităţi de socializare, de transmitere a unor evenimente de interes pentru comunitate etc.).

În acest segment de activitate a bibliotecii se pot iniţia acţiuni de îndrumare informativă şi formativă:

- cursuri extraşcolare pentru copii şi tineret;
- cursuri de pregătire profesională pentru adulţi;
- organizarea unor „şcoli de vară" sau chiar „şcoli de iarnă" (mai ales pentru adulţii mai puţin prinşi în acest sezon în activităţi specifice de tip rural);
- cercuri aplicative cu preocupări de tip hobby sau practică de tip casnic;
- organizarea unor călătorii tematice de cunoaştere;
- acţiuni prospective: etnografice, cu scop muzeografic sau cu obiective ecologice;
- acţiuni militante vizând protejarea mediului şi protejarea patrimoniului cultural;
- iniţierea şi înfiinţarea unor asociaţii sau cluburi cu diverse preocupări profesionale sau de loisir, forme organizaţionale ce pot genera schimburi de experienţă;

Aceste activităţi didactice şi investigative, bineînţeles, nu pot fi generate şi susţinute doar de bibliotecarul comunal. Prin urmare, acesta va trebui să contacteze şi apoi să relaţioneze cu diverşi potenţiali colaboratori:

- intelectualii şi specialiştii locali în primul rând, „fii ai satului" consacraţi;

BDD-A30271 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:01:31 UTC)

- Administraţia locală - pentru diverse proiecte de finanţare sau sprijin logistic;
- ONG-uri cu activitate complementară specificului instituţiei bibliotecare;
- cu instituţii specializate: muzee, arhivele statului, camere de comerţ, camere agricole şi chiar instituţii clericale etc.

Toată această activitate didactică şi investigativă menţionată la punctul 2 trebuie sa fie susţinută permanent de un **fond informativ şi documentar** (achiziţionat sau creat de bibliotecar). Formarea acestui fond ţine chiar de specificul esenţial al activităţii de bibliotecă publică şi, în acelaşi timp, rezolvă cerinţele informative punctuale pentru orice tip de activitate iniţiat de bibliotecă.

3. Activitatea publicistică reprezintă cel mai important segment al comunicării instituţiei bibliotecare cu publicul utilizator direct (înscris la bibliotecă), dar şi cu ceilalţi membri ai comunităţii locale. Această activitate se manifestă de la **actul publicitar al instituţiei** şi până la cel de **editare scrisă sau audio-video al unor lucrări** cu scop de informare şi documentare.

Menţionăm în acest sens următoarele:

- **bibliografii** structurate tematic sau pe subiecte iniţiate de bibliotecar sau la cerere. Aceste bibliografii pot fi, prin conţinutul lor, informări de referinţă, orientative, sugestive sau speciale (de exemplu: monografice, dedicate unor cerinţe punctuale);
- editarea unor **cataloage iconografice** (albume) ce pot fi utilizate în activităţi de popularizare a istoriei locale;
- **buletine informative** despre activitatea bibliotecii sau a comunităţii locale;
- editarea unor **seriale Ad acta** care includ circularele, comunicatele şi documentele oficiale ale administraţiei comunale sau chiar judeţene;
- **acţiuni publicitare**: broşuri, afişe şi postere de popularizare a activităţii bibliotecii.

BDD-A30271 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:01:31 UTC)

4. Activitatea organizatorică credem că trebuie să insiste pe câteva aspecte esenţiale:

- în primul rând, pe **organizarea cu adevărat biblioteconomică a fondului de carte** şi, implicit, pe **realizarea instrumentelor specifice** de transmitere a informaţiilor conţinute (cataloage şi bibliografii, inclusiv cele digitalizate);
- **activitatea de planificare** a activităţilor curente, a acţiunilor de animaţie culturală şi de asigurare a logisticii necesare (dotări, consumabile specifice etc.);
- **proiectarea şi calculul bugetului necesar** desfăşurării în condiţii optime a activităţii bibliotecare, buget care trebuie înaintat administraţiei locale.

5. Activitatea relaţională va avea în vedere în primul rând colaborarea cu serviciul metodic al bibliotecii judeţene. Apoi va iniţia:

- **parteneriate** cu: ONG-uri de profil, şcoli, instituţii culturale etc.;
- **participarea la misiuni culturale**;
- **înscrierea bibliotecii** în sisteme oficiale şi organizaţii obşteşti de profil (de exemplu ANBPR) sau organizaţii culturale complementare;
- **participarea cu lucrări** în diferite receptoare informaţionale (reviste, antologii de specialitate).

Conceptul de bază al activităţilor relaţionale va fi munca şi valorizarea în echipă ca necesitate de catalizare a ideilor novatoare, a orientărilor polivalente centrate pe activităţi interdisciplinare.

6. Activităţile de stimulare a creativităţii sunt, în esenţa lor, strategice, dar şi punctuale şi au menirea de a activa **preocupările inovative** ale colaboratorilor şi utilizatorilor bibliotecii.

În principiu, aceste activităţi au în vedere **antrenarea voluntară şi creativă în teme şi probleme socialmente necesare** la nivel local sau general.

Între colaboratorii care pot deveni şi parteneri de proiecte putem enumera: experţi şi specialişti, amatori autodidacţi, entuziaşti talentaţi şi informaţi. Vârsta acestora nu contează: ei pot fi tineri sau „*decani de vârstă*."

BDD-A30271 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:01:31 UTC)

7. Activitatea monografică şi muzeografică este un alt mod de a ieşi din inerţia conservatoare a bibliotecarului comunal. Bibliotecarul nu mai trebuie să fie doar un mijlocitor al surselor de informare, ci **să contribuie activ la valorizarea patrimoniului socio-economic, istoric şi cultural local.** Prin urmare, bibliotecarul poate iniţia şi contribui la realizarea unor **monografii locale** (tematice sau generale).

Poate, în acelaşi timp, să propună şi realizarea unor aşezăminte muzeale cu scop turistic şi de spaţiu patrimonial, supus vizitelor de studiu pentru tineret, de exemplu. Aceste tipuri de activitate, bineînţeles, se vor baza pe activitatea în echipe de studiu şi realizare formate din specialişti colaboratori: profesori de istorie, arheologi, etnografi şi alţii.

*

Acest **proiect de organigramă**, deşi are destule elemente „standardizate," nu este o propunere ce se doreşte a fi impusă „de la centru" bibliotecilor comunale. El este mai degrabă inspirat de proiectele culturale şi de emanciparea naţiunii iniţiate de Astra, asociaţie care a generat, mai ales în Transilvania şi Banat, un puternic curent prin înfiinţarea vestitelor *Casine* şi *Reuniuni* (vezi: *Reuniunile învăţătoreşti*, *Reuniunile de lectură*, *Reuniunile corale şi teatrale* ş.a.). Se ştie că reuniunile de lectură, de exemplu, nu îşi propuneau doar înfiinţarea unor biblioteci, ci şi o activitate serioasă de animaţie culturală, de informare şi de educare a conştiinţelor.

În această perioadă de criză educaţională, culturală şi chiar identitară, credem că este foarte potrivită o asemenea formulă de abordare a serviciilor de bibliotecă.

Proiectul nostru de organigramă îl vom supune atenţiei bibliotecarilor comunali, cât mai curând, în cadrul întâlnirilor metodice ale bibliotecarilor din Caraş-Severin.

BDD-A30271 © 2012 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-14 00:01:31 UTC)